

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто методичні підходи щодо аналізу фінансового стану підприємства. Наведена класифікація методів аналізу фінансового стану

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансові результати, фінансова звітність, прибуток,

Abstract

The article considers methodical approaches to the analysis of the financial state of the enterprise. The classification of methods of analysis of the financial state is given

Keywords: financial analysis, financial results, financial statements, profit.

Вступ

Одержання високих фінансових результатів є основною метою діяльності кожного господарюючого суб'єкта. У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі сторони діяльності підприємства: рівень його технології та організації виробництва, ефективність системи управління, контролю за рівнем витрат та рівнем реалізаційних цін, особливості господарського механізму та державне регулювання розвитку певної галузі, виходячи з її значення для розвитку економіки країни. Дослідженню проблем організації та методології обліку фінансових результатів приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні вчені-економісти, зокрема В.О. Подольська, О. В. Ярш, В. О. Мец, Г. В. Савицька, П. Ю. Буряк, М. В. Римар, М. Д. Білик, А. М. Турило, Ю. В. Касьянова

Основною метою даної публікації є узагальнення методичних підходів щодо аналізу фінансових результатів підприємства.

Виклад основного матеріалу

Фінансові результати займають центральне місце в системі управління підприємством. Це важлива й водночас дуже складна як економічна, так і обліково-аналітична категорія. Зміст поняття «фінансовий результат» виражається в категоріях «прибуток» і «збиток», які є протилежними за змістом, але порядок їх формування єдиний. Застосування принципу нарахування та відповідності доходів і витрат передбачає формування фінансових результатів методом їх порівняння.

Фінансовий стан підприємств залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності, тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Передусім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Можна назвати 5 основних прийомів аналізу:

- горизонтальний (часовий) аналіз – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;
- трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогностичний аналіз фінансового стану) [1].
- коефіцієнтний - являє собою велику область дослідження, що включає в себе такі основні напрямки: аналіз фінансової звітності (в тому числі аналіз коефіцієнтів), комерційні обчислення

(фінансову математику), формування прогнозової звітності, оцінку інвестиційної привабливості компанії з використанням порівняльного підходу, заснованого на фінансових показниках

- факторний - проводиться у розрізі видів діяльності підприємства. Важливе місце в процесі факторного аналізу фінансових результатів відводиться аналізу валового прибутку, як ключовому показнику, що характеризує результати здійснення основної діяльності.

Окрім традиційних математико-статистичних методів дослідження фінансових результатів, учені виокремлюють економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для глибокої оцінки фінансових результатів та точнішого обґрунтування рекомендацій для покращення роботи підприємства також використовують СVP-аналіз і концепцію фінансового важеля [5].

Яріш П. М. і Касьянова Ю. В. у своїй науковій роботі виділяють:

- 1) методи економічної кібернетики й оптимального програмування,
- 2) методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень.

Однак згідно з їх дослідженням, не всі з перерахованих методів можуть знайти безпосереднє застосування в рамках фінансового аналізу, оскільки для ефективного проведення аналізу треба спиратися тільки на основні фінансові інструменти.

Мочаліна З. М. і Поспелов О. В. побудували свій алгоритм проведення аналізу фінансових результатів, в основі якого лежить структурно-динамічний аналіз у поєднанні з факторним аналізом, оцінкою коефіцієнтів, аналізом показників рентабельності й інтегральним аналізом на кінцевому етапі. Вони акцентували увагу на тому, що аналіз фінансових результатів слід проводити, дотримуючись логіки руху від загального до приватного, а далі до визначення впливу приватного на загальне. Інакше кажучи, спочатку аналізуються узагальнюючі показники фінансових результатів за видами їх діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна) в їх динаміці, потім вивчається їх структура, визначається зміна в аналізованому періоді щодо базисного періоду або до бізнес-плану; виявляються фактори, дія яких призвела до змін [4].

На думку Чмутової В. П., доцільно використовувати величину чистого грошового потоку для розрахунку показників рентабельності, оскільки величина чистого прибутку, яка вказана в звітності, не відображає реальної суми коштів, якими може розпоряджатися підприємство, через визнання доходів і витрат незалежно від того, отримані або сплачені відповідні грошові суми [3].

Попович П. Я. у своїх працях досліджував [6]:

1. Аналіз фінансових результатів:
 - 1.1. Загальне оцінювання динаміки показників прибутку;
 - 1.2. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції (товарів, послуг);
2. Аналіз впливу інфляції на фінансові результати;
3. Аналіз розподілу прибутку;
4. Аналіз використання підприємствами чистого прибутку.

На думку окремих для проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства слід враховувати такі категорії [7, с. 182–200; 8]:

1. Аналіз валового прибутку підприємства;
2. Аналіз безбитковості підприємства;
3. Аналіз фінансових результатів операційної діяльності;
4. Аналіз фінансових результатів від іншої діяльності підприємства.

Розглянувши методики проведення аналізу фінансового стану підприємства, бачимо, що єдиної думки не існує, однак можемо стверджувати, що складність і різноманітність методик залежить від рівня управління: чим нижчий за ієрархією рівень управління, тим більш спрощені проблеми та методики аналізу, і навпаки, чим вищий рівень управління, тим складніші виникають проблеми, які відповідно, потребують застосування найбільш досконалої методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств.

Висновки

Отже, правильно обрана методика аналізу фінансових результатів може стати основою для отримання достовірних показників, а значить, максимально ефективного використання фінансових ресурсів підприємства, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Петришина Н.С. Методичні основи аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства / Петришина Н.С., Кнець Ю.О. // Наука й економіка. – 2014. – № 2 (34). – С. 52-54.
2. Яріш П. М. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій / П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова // Управління розвитком. – 2013. – № 4(144). – С. 159–162.
3. Чмутова В. П. Методические подходы к статистической оценке финансовых результатов деятельности предприятия / В. П. Чмутова // Вісник. – 2001. – № 1(17). – С. 66–69.
4. Мочаліна З. М. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів / З. М. Мочаліна, О. В. Поспелов // Комунальне господарство міст. – 2011. – № 98. – С. 221–227.
5. Яріш П. М. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій / П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова // Управління розвитком. – 2013. – № 4(144). – С. 159–162.
6. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник / П. Я. Попович. – [3-тє вид., переробл. і доповн.]. – К. : Знання, 2008. – 630 с.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / за заг. ред Т. Д. Косової, І. В. Сіменко. – К. : Центр учб. л-ри, 2013. – 440 с.
8. Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
9. Джеджула В. В. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємств молочної галузі / Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Дзюбо М. Ю. // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №11. – С. 12-14.
10. Гуменюк В. С.Методика оцінювання прибутковості підприємства [Електронний ресурс] / Економіка та суспільство. – 2017. – №12. – С. 251-254. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/>

Голубко Альона Ігорівна – студентка групи МОФ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fm.2mo15.golubko@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Юріївна Єпіфанова** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Alona I. Golubko – Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail fm.2mo15.golubko@gmail.com

Supervisor: **Iryna Yu. Yepifanova** – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia